

DOI: 10.33270/02252901.3

УДК 172:316.77:008

ВОВК Вікторія*

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії та історії держави і права Хмельницького університету управління і права імені Леоніда Юзькова м. Хмельницький, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0588-2095>;

БЛІХАР В'ячеслав

доктор філософських наук, професор, директор Інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ м. Львів, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7545-9009>

Правове регулювання в інформаційному просторі в контексті цифрового гуманізму як компенсація недотримання норм інформаційної етики та цифрового громадянства

Анотація. Статтю присвячено питанням урегулювання поведінки в інформаційному просторі. Висвітлено, що інформаційний простір є специфічним простором, який створений людиною. Він є наймолодшим із п'яти просторів, у яких реалізується людина суспільна, однак охоплює інші чотири. Функціональне призначення інформаційного простору полягає в тому, що він робить можливим і спрощує міжіндивідне спілкування, а також є середовищем поширення інформації. З культурологічного погляду виникнення, формування та функціонування інформаційного простору є закономірним процесом реагування на кардинальні сучасні соціальні зміни, як було з винаходом письма, книгодрукуванням, радіо і телебаченням, які мали видимі ландшафтні наслідки для всієї культури. Розвиток технологій нині змінює спосіб життя й повсякденні поведінкові алгоритми, а також формує новий тип людини – людину цифрову та нові модули людини, що впливає на модифікацію усталених соціальних явищ, якими є громадянство, гуманізм, етика. Тому в умовах сьогодення цілком коректно говорити про «цифрове громадянство», «інформаційну етику» та «цифровий гуманізм», що підкреслює онтологічні зміни в соціальному житті, модифікацію принципів і правил поведінки індивідів, формування й функціонування нових індивідуальних та суспільних принципів і правил, що відбувається внаслідок руйнування або апгрейду традиційних культурних звичаїв, норм моралі тощо. Спільним для цифрового громадянства, інформаційної етики й цифрового гуманізму є те, що вони передбачають відповідальну поведінку особи в цифровому світі, яку слід вибудовувати на усвідомлених моральних принципах. У разі відсутності такої усвідомленої поведінки й недотримання певних правил поведінки має бути застосовано правове регулювання.

Ключові слова: інформаційний простір; людина цифрова; користувач; особа; інформаційна етика; цифровий гуманізм; цифрове громадянство; цифровий космополітизм; інформаційна безпека; цифрове право; спілкування; правове регулювання; право.

Історія статті:

Отримано: 03.02.2025

Переглянуто: 06.03.2025

Прийнято: 01.04.2025

Рекомендоване посилання:

Вовк В., Бліхар В. Правове регулювання в інформаційному просторі в контексті цифрового гуманізму як компенсація недотримання норм інформаційної етики та цифрового громадянства. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2025. № 1 (29). С. 22–28. DOI: 10.33270/02252901.3

*Відповідальний автор

Вступ

Нині людство та окрема людина намагаються вибудувати систему поведінкових правил і цінностей в умовах функціонування нової реальності, яка пов'язана з суттєвими змінами в способі життя і комунікативних практиках. Історія дає нам можливість відстежити та осмислити подібні кардинальні зрушення (осьовий час, пов'язаний з винаходом письма; книгодрукування; радіо і телебачення), які мали видимі ландшафтні наслідки для всієї культури. Суттєва зміна якості й форми соціально-культурного та особистого життя людей безпосередньо вбачається з розвитку інформаційних технологій, і ця зміна «від атомів до бітів є незворотною і незупинною» (Negroponte, 2015). Особливістю нинішнього історичного періоду людства є те, що ніколи так багато людей не були пов'язані між собою в мережі, яка працює в режимі реального часу, що уможливило безпрецедентну можливість колективної дії через спільні інтернет-платформи (Shmit, & Koen, 2016, p. 16).

Матеріали та методи

На тлі серйозних змін умов життя людства в сучасній гуманітаристиці вбачають своєрідну методологічну й термінологічну розгубленість у теоретичному осмисленні нової реальності, у якій переважає віртуально-цифровий компонент. Культурологи, соціологи, філософи та юристи прагнуть досягнути швидкі інформаційні зміни, які відбуваються в координатах стискання часу, усвідомлюючи, що ці зміни не може бути об'єктивно та адекватно оцінено в межах усталених наукових підходів і концепцій. У процесі висвітлення окресленої теми статті автор послуговувався теоретичними доробками таких суспільствознавців, як: В. Воронкова й В. Нікітенко (2022; 2020), Н. Кушакова-Костицька, І. Сердюк (2022), І. Коляда (2023), М. Требін (2024) та ін. Основними методами для дослідження особливостей сучасної взаємодії й комунікації в інформаційному полі, з огляду на норми та правила спілкування, були системний і порівняльний методи. Також частково було використано Agile-методологію (як різновид методології нелінійності) (Voronkova, & Nikitenko, 2022), яка є складовою теорії складності та яка дала змогу проаналізувати сучасну соціокультурну реальність через призму переорієнтації життя людини на мережеві структури в межах інформаціологічного підходу.

Результати й обговорення

Сучасний світ вирізняється стрімким розвитком технологій і кардинальними змінами в способі життя й повсякденних поведінкових алгоритмах, а також формуванням і появою нових якостей

(модусів) людини, що спонукає до формування нового типу особистості. Такі зміни стосуються й модифікацій усталених соціальних явищ, а тому й змістовного наповнення понять, якими позначають ці явища. Традиційні поняття «громадянство», «етика» й «гуманізм» дедалі частіше вживають з означенням «цифровий», тобто поняття «цифрове громадянство», та «цифровий гуманізм» вказують на онтологічні зміни в соціальному житті, модифіковані принципи поведінки індивідів, формування й функціонування нових індивідуальних і суспільних цінностей (через руйнацію або апгрейд традиційних культурних традицій, норм моралі тощо). Спільним для зазначених понять і явищ, які вони означають, є те, що їх існування можливе на тлі інформаційного (цифрового, кібернетичного) простору як підвиду соціального простору (Vovk, 2022; 2025). Інформаційний (кібер-) простір є п'ятим простором буття людини (найменш дослідженим і неоднозначним), визначальна риса якого полягає в тому, що він єдиний з усіх п'яти опанованих людиною просторів є екстериторіальним, оскільки позбавлений географічних обмежень (Dubov, 2014, p. 9). Його особливістю є те, що він виник і сформувався найпізніше порівняно з уже відомими видами соціального простору, однак став їх невіддільною складовою, забезпечуючи їх існування (нині неможливо уявити економічний, політичний, науковий та інші соціальні простори без інформаційної складової). Як зауважували автори «Нового цифрового світу», значущою роллю комунікаційних технологій буде їх вплив на зміну концентрації влади та її перерозподілу від держав і суспільних інститутів до громадян. У історії людства поява нових інформаційних технологій часто призводила до традиційного впливу сили, хай то королів, церкви чи політичної еліти. Доступ до інформації і нових каналів зв'язку окреслює нові можливості для визначення напряму власного розвитку, процесу управління своїм життям і підвищення відповідальності за нього (Shmit, & Koen, 2019). Ключовим поняттям цієї позиції є відповідальність особи за власну участь в інформаційному полі взаємодії незалежно від форми реалізації потреб: від опублікування кулінарного рецепту й уподобання під іншим дописом до участі в державному управлінні й роботи в інститутах громадянського суспільства. Традиційно відповідальність є морально-етичною категорією, однак в інформаційному суспільстві вона є ключовою для цифрового громадянства, інформаційної етики й цифрового гуманізму. А «бути відповідальним громадянином – це більше, ніж дотримуватися закону чи не порушувати його. ... Участь у діяльності інформаційного суспільства потребує демонстрації гарного морального

виховання та соціальної відповідальності в цифровому соціальному середовищі, а також керування стосунками між особистістю, особою та іншими, особою та суспільством, країною та світом» (Voronkova, Kyvliuk, & Andriukaitene, 2023).

Поняттям «інформаційна етика» (цифрова етика, комп'ютерна етика) у широкому значенні позначено розділ сучасної прикладної етики (пройшов у своєму розвитку шість етапів, починаючи з 1940-х років), який охоплює коло питань, пов'язаних з: а) моральними й правовими вимогами щодо поведінки людини в інформаційному просторі; б) дотриманням єдиних загальнолюдських моральних цінностей та етичних стратегій; в) цифровою культурою, цифровим етикетом; г) поняттям, специфікою та структурою інформаційної етики (Protsenko, Chubina, & Dmytrenko, 2022); д) відносинами між людиною та штучним інтелектом. Отже, інформаційна етика є спробою подолання нерегульованості інформаційно-комунікативного простору та внесення етичної складової в стосунки, які опосередковано технічними засобами (Myliubenko, 2011, p. 311), і є, за своєю природою, міждисциплінарною галуззю прикладного етичного знання, що покликане розв'язати дилеми інформаційного суспільства (співвідношення свободи й сенсу буття; інформаційного блага та інформаційного зла; свободи й відповідальності користувачів; технофобії та безумовної довіри технологіям; глобального інформаційного простору й локальної культурної бульбашки; позиціонування особи в реальному та віртуальному житті). Інформаційна етика є відповіддю на потребу осмислення й урегулювання змін у сфері соціальної комунікації, які відбуваються завдяки стрімкому розвитку сучасних технологій, значною мірою інформаційно-комунікативних (ІКТ). На думку Л. Флоріді (2013), інформаційна етика це така «галузь філософії інформації, що досліджує, в широкому розумінні, етичний вплив ІКТ на життя людини та суспільства. Інформаційно-комунікативні технології глибоко вплинули на багато аспектів людського життя, включаючи характер спілкування, освіту, роботу, розваги, промислове виробництво та бізнес, охорону здоров'я, соціальні відносини та збройні конфлікти. Вони мали радикальний і широкомасштабний вплив на наше моральне життя і на сучасні етичні дискусії».

На відміну від традиційної етики, яка безпосередньо локалізується в прямому фізичному спілкуванні суб'єктів, і бізнес-етики, норми якої врегульовують відносини між бізнесом і клієнтом, інформаційна етика, поєднуючи їх елементи, має стати сукупністю стандартів і норм, дотримання яких є умовою дотримання незалежності та гідності користувачів в інтернеті, які взаємодіють у різних онлайн середовищах: інтернет, месенджери, соціальні мережі, електронна пошта тощо

(Andriichenko, Blyzniuk, & Maistrenko, 2021). Посилує цю відмінність і нова якість комунікації цифрової епохи, яка «спрощується масовим застосуванням вподобайок, аватарок та піктограм, нівелює кордони між публічним і приватним, встановлює суперечності між духовно-смысловим спілкуванням та фатичними актами мовної комунікації» (Koliada, 2023).

Поняття «цифровий гуманізм» є двоєдиним за своєю суттю, поєднуючи цифрові технології та гуманістичні цінності й прагнучи підкреслити особливу важливість поєднання технологічного розвитку з людськими потребами та цінностями. У контексті цифрового гуманізму технології покликані слугувати поліпшенню життя людей, а тому їх трактують як засіб, а не як мету поліпшень у соціальній сфері. І тут ми знову стикаємося з моральним підтекстом сучасної форми гуманізму, оскільки співвіднесення мети й засобів є суто моральною проблемою та зоною особистої відповідальності кожного користувача.

«Цифрове громадянство» є новою категорією суспільствознавства (зокрема й правової науки), яке відображає належність суб'єкта глобальному інформаційному простору (який за визначенням є наднаціональним), на противагу змісту поняття «громадянство» в традиційному розумінні як політичної належності національно-державному простору. Поняття громадянства в класичному значенні, яке сформувалося в Нові часи, пов'язане з юридичними та формальними відносинами належності особи до держави, відображає сталий політичний зв'язок особа – держава й засвідчує ступінь інтеграції до спільноти та проактивну позицію щодо громадянського життя, самореалізації тощо. Поняття громадянства в сучасній суспільствознавчій літературі вже не трактують у координатах політико-правової площини. Зокрема, на думку британського вченого Т. Хемфрі Маршала (1950), поняття «громадянство» має широке значення, яке однозначно не пов'язано з правовим статусом особи, який закріплено в положеннях нормативних документів. Громадянство відображає належність особи до спільноти, яка формує в неї відчуття колективної ідентичності. Основною характеристикою громадянина є здатність брати активну участь у прийнятті важливих для громади політичних і соціальних рішень. Поява поняття «цифрове громадянство» пов'язана з формуванням нових модусів сучасної людини, найвагомішим з яких є Людина цифрова. Уперше термін «Людина цифрова» було використано американським письменником Марком Пренскі (2001) 2001 року для опису людей, які народилися після цифрової революції й виростили в оточенні комп'ютерів, для яких повсякденним явищем є наявність цифрових технологій (відеокамер, відеоігор, плеєрів, відеокамер, мобільних телефонів (смартфонів),

мереж, послуг онлайн тощо) і для яких отримання інформації через цифрові канали визнаються пріоритетнішими порівняно з традиційними каналами інформації. Людина цифрова або Homo digitalis – це людина, яка, дотримуючись «філософії селфі», здатна відвойовувати публічність у соціальних мережах. Людина цифрова бере участь у житті інформаційного суспільства через реалізацію індивідуальних і суспільних потреб у системі координат інформаційно-комунікаційної взаємодії за допомогою інформаційних технологій і відповідних технічних засобів. Така реалізація передбачає дії особи на різних інформаційних платформах, соціальних мережах, віртуальних співтовариствах. У цій взаємодії відсутні (або мінімально представлені) вертикально-державне управління й правове регулювання, а також ілюзорно відсутня соціальна ієрархія і стратифікація. Цифровим громадянином особа стає в разі інформаційно-комунікативної взаємодії з іншими особами, крім цього зберігаючи й статус користувача (користувач, на відміну від інформаційного громадянина, є особою, яка використовує інтернет винятково для пошуку інформації). Цифровий громадянин має право на використання інформаційно-комунікаційних технологій задля одержання, поширення інформації на засадах принципу вільного доступу до неї, а також на основі цієї інформації може об'єднуватися з іншими для виконання конкретних завдань, ділитися думками, бути учасниками спільної віртуальної реальності та спілкуватися з іншими користувачами мережі. «Цифрове громадянство, яке також називають громадянством 2.0, полягає у використанні нових технологій, щоб зробити публічну інформацію доступною для людей, полегшити бюрократичні та юридичні процедури й уможливити здійснення своїх прав та обов'язків через цифрові платформи» (Voronkova, Kyvliuk, & Andriukaitene, 2023, p. 27). Слушним було твердження К. Джареда, що для громадян доступ в інтернет означає володіння множинними «особистостями» як у фізичному, так і віртуальному світі. А оскільки те, що люди розміщують у дописах, електронній пошті або SMS-повідомленнях, поширюють у мережі, впливає на віртуальні особистості інших людей, то згодом будуть виникати нові форми колективної відповідальності користувачів. Основою цифрового громадянства є взаємовідносини людини з іншими суб'єктами (людьми, спільнотами та державою (яка може бути цифровою), цифровими недержавними екосистемами (наприклад, Apple, Google)), які здійснюють завдяки проактивній позиції особи та інформаційному простору або цифровому формату. Цифрове громадянство, за своєю природою, є онтологічною експлікацією громадянства як відносин з кимось або чимось, чи то буде

спільнота, чи національна держава. З погляду теоретичного осмислення, цифровий громадянин є своєрідним ідеальним конструктом (віртуальним конструктом), а з практичного – він учасник нового типу відносин (глобальних інформаційно-комунікативних), які формуються в нових типах соціальності у формі присутності в мережевих спільнотах, соціальних діаспорах і соціальних мережах. Тому поняття «цифровий громадянин» є переосмисленням сучасного соціуму, який перебуває у фазі глобального інформаційного розвитку (Jenkins et al., 2016). Феномен цифрового громадянина є серйозним викликом для права, юрисдикційні питання та екстратериторіальна дія якого були проблематичними завжди. Сучасність не лише загострює зазначені проблеми, а й породжує нові: цифрова реальність характеризується накопиченням і використанням даних, стрімким поширенням цифрових інструментів (як у приватній, так і публічній сферах життя), переміщенні значної частини суб'єктів права в режим онлайн. І паралельно з цими процесами вбачається зростання бізнес-структур, які суттєво впливають на життя людини й можуть визнаватися адресатами відповідних зобов'язань (Razmietaieva, 2020).

Серед негативних наслідків відсутності морально-етичної компоненти в сучасних формах комунікації є загроза формування людини як односкладового соціального атомарного організму в контексті «відсутності етичної компоненти в комунікації, яка призводить до небажання вибудовувати логіку оповіді (наприклад, у соціальних мережах) і відсутності цілісності думки. Формується комунікація для себе й не сприяє створенню середовища, сприятливого для збереження та розвитку людяності» (Vanh, 2023, p. 18).

Спільною рисою цифрового гуманізму, інформаційної етики й цифрового громадянства є те, що вони передбачають свідоме дотримання сукупності правил поведінки (норм) особою в інформаційному просторі на засадах особисто сформованих принципів поведінки. Поведінка особи в координатах інформаційного суспільства подвійно ідентична: «офлайнова» (фізична ідентичність) та «онлайнова» (віртуальна) (Wu et al., 2022), що є ознакою віртуального суб'єкта. Поведінка віртуального суб'єкта може відрізнятися від поведінки фізичного суб'єкта, хоча це буде одна й та сама людина.

Висновки

Поведінка особи в цифровому світі повинна бути відповідальною й такою, що має за основу усвідомлені моральні принципи, однак нерідко маємо справу з недотриманням певних правил поведінки в мережі. У таких випадках має спрацювати правове регулювання. З огляду на стрімкий розвиток інформаційних технологій і

зміщення особистого й соціального життя у віртуальний світ, можна дійти висновку про закономірний процес формування цифрового права як самостійного напрямку правового регулювання. Формування цього напрямку є об'єктивним процесом, оскільки в умовах технологічно-

цифрового детермінізму традиційні правові доктрини, які працюють у фізичному світі, не можна застосовувати до віртуальної або доповненої реальності, цифрової взаємодії учасників у цифровому просторі.

References

- [1] Andriichenko, Zh., Blyzniuk, T., & Maistrenko, O. (2021). DIGITAL etiquette and communications: trends and requirements of the present. *Economy and Society*, 34. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-24
- [2] Dubov, D.V. (2014). *Cyberspace as a new dimension of geopolitical rivalry*. Kyiv: NISD.
- [3] Floridi, L. (2013). *The Ethics of Information*. Oxford: Oxford University Press.
- [4] Jenkins, H., Shresthova, S., & Gamber-Thompson, L. (et al.). *By Any Media Necessary: The New Youth Activism*. New-York: New York University Press.
- [5] Koliada, I.H. (2023). "Robinsons" of the digital world. *Cultural almanac*, 1, 121-126. DOI: 10.31392/cult.alm.2023.1.16
- [6] Kushakova-Kostytska, N.V., & Serdiuk, I.V. (2016). Information society: essence and main conceptual approaches. *Philosophical and methodological problems of law*, 1(11), 139-153. Retrieved from <https://philosophy.navs.edu.ua/index.php/philosophy/article/view/389>
- [7] Marshall, T.H. (1950). Citizenship and Social Class. *Citizenship and Social Class and Other Essays* (pp. 1-85). Cambridge: University of Cambridge Press.
- [8] Myliubenko, H. (2011). The place and role of communities in Internet communication. *Gileya*, 45(3), 311-318.
- [9] Negroponte, N. (2015). *Being digital*. New York: Vintage.
- [10] Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon MCB University Press*, 9(5). Retrieved from <https://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>
- [11] Protsenko, O., Chubina, T., & Dmytrenko, D. (2022). Ethics and information ethics in the communicative space of modern society. *Visnyk of Lviv University. Series "Philosophical and political studies"*, 44, 98-104. DOI: 10.30970/PPS.2022.44.11
- [12] Razmietaiyeva, Yu. (2020). Digital human rights and problems of extraterritoriality in their protection. *Law and public administration*, 4, 18-23. DOI: 10.32840/pdu.2020.4.2
- [13] Shmit, K., & Koen, D. (2019). *The new digital world. How technologies change the state, business and our life*. Lviv: Litopys.
- [14] Trebin, M.P. (2024). Digital society: general characteristics. *Ukrainian society: socio-humanitarian analysis of the present and forecast of the future: materials of the XXVI All-Ukrainian scientific-practical conference* (pp. 24-35). Kharkiv: Pravo.
- [15] Vanh, D. (2023). Digital culture: features and its main characteristics. *Current problems of philosophy and sociology*, 41, 15-21. DOI: 10.32782/apfs.v041.2023.3
- [16] Voronkova, V., Kyvliuk, O., & Andriukaitene, A. (2023). Evolution from active responsible citizenship to digital in the context of critical thinking: the experience of EU countries. *Humanities Studies*, 14(91), 23-34. DOI: 10.32782/hst-2023-14-91-03
- [17] Voronkova, V.H., & Nikitenko, V.O. (2020). Culture and civilization: interaction and relationship in the context of social and philosophical analysis. *Humanities Studies*, 3(80), 49-60. DOI: 10.26661/hst-2019-3-80-04
- [18] Voronkova, V.H., & Nikitenko, V.O. (2022). *Philosophy of the digital person and digital society: theory and practice*. Lviv-Toruń: Liha-Press.
- [19] Vovk, V.M. (2022). Quasi-subjects of law: problems of theory and practice. *Moderní aspekty vědy: XXVI. Díl mezinárodní kolektivní monografie* (pp. 324-352). Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
- [20] Vovk, V.M. (2025). Information ethics and security in the information space. *International humanitarian law and the foundations of security in times of armed conflicts: materials of the International Scientific and Practical Conference. conference* (pp. 529). Kyiv: Kyiv. In-t Nats. hvardii Ukrainy.
- [21] Wu, Z.Y., Zhou, G.H., Liu, X.D., & Du, J.F. (2022). Media Perspective Analysis of Alienation in Interpersonal Communication in the New Media Era. *Chinese Newspaper Industry*, 4, 22-23.

Список використаних джерел

- [1] Андрійченко Ж., Близнюк Т., Майстренко О. DIGITAL етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-24
- [2] Дубов Д. В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія. Київ : НІСД, 2014. 328 с.
- [3] Floridi L. The Ethics of Information. Oxford : Oxford University Press, 2013. 357 p.
- [4] By Any Media Necessary: The New Youth Activism / [H. Jenkins, S. Shresthova, L. Gamber-Thompson et al.]. New-York : New York University Press, 2016. 352 p.
- [5] Коляда І. Г. «Робінзони» цифрового світу. *Культурологічний альманах*. 2023. № 1. С. 121–126. DOI: 10.31392/cult.alm.2023.1.16
- [6] Кушакова-Костицька Н. В., Сердюк І. В. Інформаційне суспільство: сутність та основні концептуальні підходи. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. № 1 (11). С. 139–153. URL: <https://philosophy.navs.edu.ua/index.php/philosophy/article/view/389>
- [7] Marshall T. H. Citizenship and Social Class. *Citizenship and Social Class and Other Essays*. Cambridge : University of Cambridge Press, 1950. P. 1–85.
- [8] Милюбенко Г. Місце та роль спільнот в Інтернет комунікації. *Гілея*. 2011. Вип. 45 (3). С. 311–318.
- [9] Negroponte N. Being digital. New York : Vintage, 2015.
- [10] Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon MCB University Press*. 2001. Vol. 9. No. 5. URL: <https://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>
- [11] Проценко О., Чубіна Т., Дмитренко Д. Етика та інформаційна етика у комунікативному просторі сучасного суспільства. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії»*. 2022. Вип. 44. С. 98–104. DOI: 10.30970/PPS.2022.44.11
- [12] Разметаєва Ю. Цифрові права людини та проблеми екстратериторіальності в їх захисті. *Право та державне управління*. 2020. № 4. С. 18–23. DOI: 10.32840/pdu.2020.4.2
- [13] Шміт К., Коен Д. Новий цифровий світ. Як технології змінюють державу, бізнес і наше життя. Львів : Літопис, 2019. 368 с.
- [14] Требін М. П. Цифрове суспільство: загальна характеристика. *Український соціум: соціально-гуманітарний аналіз сучасності та прогноз майбутнього* : матеріали XXVI Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 29 серп. 2024 р.). Харків : Право, 2024. С. 24–35.
- [15] Ванг Д. Цифрова культура: особливості та її основні характеристики. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. Вип. 41. С. 15–21. DOI: 10.32782/apfs.v041.2023.3
- [16] Воронкова В., Кивлюк О., Андрюкайтене А. Еволюція від активного відповідального громадянства до цифрового в контексті критичного мислення: досвід країн ЄС. *Humanities Studies*. 2023. Вип. 14 (91). С. 23–34. DOI: 10.32782/hst-2023-14-91-03
- [17] Voronkova V. H., Nikitenko V. O. Culture and civilization: interaction and relationship in the context of social and philosophical analysis. *Humanities Studies*. 2020. No. 3 (80). P. 49–60. DOI: 10.26661/hst-2019-3-80-04
- [18] Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика : монографія. Львів–Торунь : Liha-Pres, 2022. 460 с.
- [19] Вовк В. М. Квазі-суб'єкти права: проблеми теорії та практики. *Moderní aspekty vědy: XXVI. Díl mezinárodní kolektivní monografie*. Česká republika : Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. С. 324–352.
- [20] Вовк В. М. Інформаційна етика і безпека в інформаційному просторі. *Міжнародне гуманітарне право та основи безпеки у період збройних конфліктів* : матеріали Міжнар. наук.практ. конф. (Київ, 6 лют. 2025 р.). Київ : Київ. ін-т Нац. гвардії України, 2025. 529 с.
- [21] Wu Z. Y., Zhou G. H., Liu X. D., Du J. F. Media Perspective Analysis of Alienation in Interpersonal Communication in the New Media Era. *Chinese Newspaper Industry*. 2022. No. 4. P. 22–23.

VOVK Viktoriia

Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Theory and History of State and Law of the Khmelnytsky University of Management and Law Named after Leonid Yuzkov Khmelnytskyi, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0588-2095>;

BLIKHAR Viacheslav

Doctor of Philosophy, Professor, Director of the Institute of Management, Psychology and Security, Lviv State University of Internal Affairs
Lviv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7545-9009>

Legal Regulation in the Information Space in the Context of Digital Humanism as Compensation for Non-Compliance with the Norms of Information Ethics and Digital Citizenship

Abstract. The article is devoted to the issues of regulating behavior in the information space. It is shown that the information space is a specific space created by man. It is the youngest of the five spaces in which a social person is realized, but at the same time it permeates all the other four. One of the functional purposes of the information space is that it makes possible and simplifies interpersonal communication, and is also a medium for the dissemination of information. From a cultural point of view, the emergence, formation and functioning of the information space is a natural process of responding to cardinal modern social changes, as was the case with the invention of writing, printing, radio and television, which had visible landscape consequences for the entire culture. The development of technologies today changes the way of life and everyday behavioral algorithms, and also forms a new type of person - a digital person and new modes of a person. All this affects the modification of established social phenomena, such as citizenship, humanism, ethics. Therefore, today it is quite correct to talk about "digital citizenship", "digital ethics" and "digital humanism", which in turn indicates ontological changes in social life, the modification of the principles and rules of behavior of individuals, the formation and functioning of new individual and social ones, which occurs as a result of the destruction or upgrade of traditional cultural traditions, moral norms, etc. What is common to digital citizenship, information ethics and digital humanism is that they assume responsible behavior of a person in the digital world. Such behavior should be built on conscious moral principles. In the absence of such conscious behavior and failure to comply with the desired rules of behavior, legal regulation.

Keywords: information space; digital person; user; person; information ethics; digital humanism; digital citizenship; digital cosmopolitanism; information security; digital law; legal regulation; law; communication.